

Inatsisartut Suleriaasianni § 33, imm. 3, nr. 1 naapertorlugu Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiiffianni Siulittaasup aalajangiiffigisassatut siunnersuut manna saqqummiuppaa:

Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiiffiata kaammattuutit aalajangersagassaanut nr. 2/2018-imut siunnersuut:

Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiiffiata Savalimmiuni, Kalaallit Nunaanni Islandimilu Naalakkersuisunut kaammattuutigaa nunani avannarlerni killerni oqaatsit siunissaat pillugu suleqatigiinnissaq anguniarlugu pisortatigut oqaloqatigiittarfimmik pilersitsisoqassasoq. Suleqatigiissitamik nunanit ataasiakkaanit aallartitanik inuttalikkamik pilersitsineq alloriarneq siulliussaaq. Nalunaarusiamik nunani ataasiakkaani oqaatsit inissisimanerannik takussutissiiffiusumik siunissamilu periarfissaat pillugu allaaserisanik imaqartumik suliaqarnissaq suleqatigiissitap suliassarissavaa, tamanna pingaartumik qarasaasiarsornikkut ineriartorneq maanna atuuttoq tunngavigalugu.

(Aallartitat siulittaasuat Vivian Motzfeldt)

Tunngavilersuut:

Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiiffiata Savalimmiuni, Kalaallit Nunaanni Islandimilu Naalakkersuisunut kaammattuutigaa nunani avannarlerni killerni oqaatsit siunissaat pillugu suleqatigiinnissaq anguniarlugu pisortatigut oqaloqatigiittarfimmik pilersitsisoqassasoq. Suleqatigiissitamik nunanit ataasiakkaanit ataatsimik marlunnilluunniit oqaasilerinermik oqaatsillu atorneqarnissaannik ilisimasaqartunik inuttalikkamik pilersitsineq alloriarneq siulliussaaq. Suleqatigiissitap suliassarissavaa nalunaarusiamik nunani taakkunani pingasuni oqaatsit inissisimanerannik takussutissiiffiusumik siunissamilu periarfissaat pillugu allaaserisanik imaqartumik suliaqarnissaq, oqaatsinut ataasiakkaanut tunngatillugu oqaasilerinermi atortulersuutit pillugit nalunaarsuiffik (qarasaasiakkut programmit paasissutissanillu katersuiffiit), kiisalu oqaasilerinermi atortulersuutit suleqatigiissutigineqarsinnaanerannut qarasaasiarsornermilu ineriartornermut qisuariaataasinnaasut allat pillugit siunnersuummik suliaqarnissaq.

Qarasaasiarsornermi ineriartorneq atuuttoq nunarsuarmi oqaatsinut tamanut sunniutilerujussuuvoq. Tuluttut oqaatsit qarasaasiarsornermi pingaarnepaatut inissisimapput, oqartoqartarpoq sammisami Europamiut pisortatigoortumik oqaasii amerlanerit nungutsitaanissaminnik ulorianartorsiortinneqarnerminnit aniguialeruttortut, allaat “qarasaasiarsornikkut piuneerutsinneqarnissamik” ulorianartorsiortinneqarlutik (“den digitale død”)¹. Qarasaasiarsornerup silarsuaani atuisut ikiliartornerat ilutigalugu oqaatsit nungutaanissamut ulorianartorsiortnerat annertusiartortarpoq, tassunga atatillugu naatsorsuutigisariaqarparput islandimiut, savalimmiormiut kalaallillu oqaasii ulorianartorsiortut. Europami suliniutip META-NET-ip 2012-imi,² misissuinerata takutippaa oqaatsinit 30-nit misissuiffigineqartunit taamaallaat oqaatsit allat ataatsit islandimiut oqaasiinit ulorianartorsiortnerusut. Savalimmiormiut kalaallillu oqaasii misissuinerimi ilanngunneqarsimanngillat, taakkuli suli ajornerusumik inissisimanerat qularnanngilaq.

Aammattaaq tuluttut oqaatsit oqaatsinik taakkuninnga pingasunik ulorianartorsiortitsipput, taamaammallu qanoq Islandi, Savalimmiut Kalaallillu Nunaat oqaatsiminnik illersuiniarlutik nukittorsaaniarlugillu suleqatigiissinnaanerat misissussallugu pingaaruteqarpoq. Oqaatsit taakku pingasut ikittunnguanit atorneqartuupput inissisimanerallu assigiinngitsorujussuulluni. Islandimiutut savalimmiormiutullu oqaatsit imminnut qanittuupput kalaallisulli oqaatsit allarluinnarmit aallaaveqarput. Savalimmiormiut kalaallillu sivisuumik danskit oqaasiinut qanittumik attaveqarsimapput, Islandimili Islandiusuinnangajak oqaluttoqartoq. Taamaakkaluartoq nunat taakku pingasut sammisaq pillugu suleqatigiinnerminni amerlasuutigut imminnut iluaqusersinnaanerat qularutigineqanngilaq. Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiiffiat suleqatigiinneq taamaattoq pillugu oqalliffissaqjissuuvoq.

Nunat taakku pingasut suleqatigiinneranni alloriarneq siulleq tassaasinnaavoq ataatsimiititaliamik nunanit ataasiakkaanit tamanit aallartitamik ataatsimik marlunnilluunniit inuttalikkamik pilersitsineq. Aallartitat taakku oqaasilerinermik oqaatsinillu atuinermik ilisimasaqartuusariaqarput. Ataatsimiititaliap suliassarissavaa nalunaarusiamik makkuninnga imaqartumik suliaqarnissaq:

- nunani ataasiakkaani oqaatsit taakku pingasut inissisimaneri siunissamilu periarfissaat pillugit nalunaarsuutit

¹ <http://www.meta-net.eu/whitepapers/press-release-is>

² <http://www.meta-net.eu/whitepapers/overview-is>

- oqaatsinut taakkununga pingasunut oqaasilerinermi atortulersuutini (qarasaasianut programmit paasissutissanillu katersuiffiit pillugit (database)) nunani ataasiakkaani pigineqartunik nalunaarsuiffik
- oqaasilerinermi atortulersuutit kiisalu qarasaasiarsornikkut ineriartornermut qisuariaatit allat pillugit suleqatigiinnissamut siunnersuut.

Imm.1-ip ataani ilaatigut ilisimatusarnikkut suliniut “Modeling the Linguistic Consequences of Digital Language Contact”³ (qarasaasiakku oqaloqatigiittarnerup oqaluttariarsornermut kingunerititaanik ilusilersuineq) maannakkut Islandimi suliniutigineqartoq mianersuuttariaqarsinnaavoq, oqaatsinulluuna allanut ikittunit atorneqartunut aamma najoqqutassiilluni iluaqusiinissaa suliniummik siunertaasoq. Immikkoortoq 2-mi ilaatigut META-NET-imi oqaatsit pillugit nalunaarusianit qulaani taaneqartunit najoqqutaasinnaasunik pissarsisoqarsinnaavoq.

Islandimiusut oqaatsinut tunngatillugu oqaasilerinermi atortulersuutit pillugit pilersaarummik⁴ angusaqarfiunissaa neriunartinneqartumik qanittukku suliaqartoqarpoq, Suliffeqarfik imminut pigisoq Almannarómur⁵, pilersaarummik atuutsitsilernissamut akisussaasusaaq oqaasilerinermi qitiusumik atortulersuutaasivimmik ingerlatsisussanngortinneqarpoq. Ingerlatsinerup taassuma isiginiarnissaa kiisalu kalaallisut savalimmiormiutullu oqaatsinut aamma ikorfartuutit atorneqarsinnaanerata misissorneqarnissaa pingaartuuvoq. Assersuutit suleqatigiinneq tassaasinnaavoq islandimiusut oqaatsinut tunngatillugu oqaasilerinermi atortulersuutini ineriartortinneqartuni periutsinik oqaatsit allat pineqartut aamma atuilersinnaanerata (assersuutigalugu qarasaasianut programminik suliaqarnikkut imaluunniit paasissutissanik katersuiffinnik pilersitsilluni). Nunat taakku pingasut suleqatigiillutik nunani tamalaani qarasaasianut programminik neqerooruteqarfinnut, namminneq oqaatsimi taakku tunisassiaannut ilanngutsinneqarsinnaaneri anguniarlugu attaveqalersinnaanerata allatut iluarsiissutaasinnaavoq.

Aammattaaq nunat ataasiakkaat aallartitanik marlunnik toqqaappata iluarsiissutaasinnaavoq toqarneqartup aappaa oqaasilerinermut oqaasilerinermilu atortulersuutini immikkut ilisimasaliusinnaappat aappaalu naalakkersuineramik suliaqartuuppat atorfilittaallunuunniit

³ <http://molicodilaco.hi.is/>

⁴ <https://www.stjornarradid.is/lisalib/getfile.aspx?itemid=56f6368e-54f0-11e7-941a-005056bc530c>

⁵ <https://www.facebook.com/almannaromur/>

14. februar 2019

FM 2019/185

naalackersuinikkut oqartussaassusilik. Taamaattorli ataatsimiititaliap atuuffiata qanoq nassuiaatigineqarnera soorunami apeqqutaajumaarpoq.